

ВЪТРЕШНИ ПРАВИЛА

за проверка на постъпващите във Върховния касационен съд граждански и търговски дела

ОБЩИ ПОЛОЖЕНИЯ

1. Според изричната разпоредба на чл.285, ал.2 ГПК въззивните и първоинстанционните съдилища са длъжни да изпращат на Върховния касационен съд само дела с надлежно администрирани и редовни жалби и молби, при стриктно изпълнение на задълженията, предвидени в чл.286, ал.1 и чл.306 ГПК.

2. В случай, че жалбата или молбата са недопустими или указанията за отстраняване на нередовностите им не бъдат изпълнени, тяхното връщане

следва да се постановява от администрацията съд.

3. Във всички случаи е необходимо в съпроводителното писмо да е посочено по коя жалба или молба се изпраща делото на ВКС.

КАСАЦИОННИ ЖАЛБИ

1. При извършване на преценка, дали въззивното решение подлежи на касационно обжалване по смисъла на чл.280, ал.2 ГПК следва да се има предвид следното:

- когато цената на иска е между 5 000 лв. и 10 000 лв., въззивният съд следва да съобразява вида на делото- гражданско или търговско, като има предвид постановената по въпроса практика на ВКС, според която търговски са не само делата, образувани по търговски спорове по смисъла на чл.365 ГПК¹.

- цената на иска като критерий за допустимост на касационното обжалване е посочената от ищеца към датата на завеждане на исковата молба и се определя окончателно от първоинстанционния съд до края на първото заседание по разглеждане на делото /чл.70, ал.1 ГПК/- изрично или мълчаливо, чрез събиране на такса в размер на 4% от приетата цена, респ. такса като за неоценяем иск.

- при обективно съединяване на искове преценката за допустимост на касационното обжалване се извършва с оглед цената на всеки отделен иск, а не на техния сбор.

- при предявен частичен иск преценката по чл.280, ал.2 ГПК се извършва с оглед предявения размер на вземането, а не твърдения общ размер на претенцията.

- когато предявеният иск е неоценяем, ограничението на чл.280, ал.2 ГПК не намира приложение и въззивното решение винаги подлежи на касационно обжалване.

- ограничението за допустимостта на касационното обжалване по чл.280, ал.2 ГПК намира приложение и в случаите, при които с въззивното решение е обезсилено решението на първоинстанционния съд и производството е прекратено², като се има предвид, че в тази хипотеза прекратяването не подлежи на отделно обжалване с частна жалба.

При всички случаи въззивните съдилища следва да извършват преценка за приложимостта на чл.280, ал.2 ГПК още при постановяване на решението си, като посочват изрично дали същото подлежи на обжалване с касационна жалба пред ВКС.

2. При преценка за редовността на касационната жалба следва да се следи за наличието на всички реквизити по чл.284 ГПК. Конкретно е необходимо да се има предвид следното:

2.1. Изложението на основанията за допускане на касационното обжалване

¹ Опр.№ 95 от 11.05.2011 г. по т.д.№ 385/11 г. на I т.о., Опр.№ 252 от 21.09.2012 г. по т.д.№ 697/12 г. на II т.о., Опр.№ 672 от 09.10.2013 г. по ч.т.д.№ 2836/13 г. на I т.о., Опр.№ 29 от 22.02.2011 г. по т.д.№ 122/11 г. на I т.о., Опр.№ 65 от 22.03.2012 г. по т.д.№ 810/12 г. на II т.о., Опр.№ 357 от 13.05.2013 г. по ч.т.д.№ 2006/13 г. на II т.о., Опр.№ 444 от 27.06.2013 г. по ч.т.д.№ 1193/13 г. на I т.о., Опр.№ 154 от 22.06.2012 г. по т.д.№ 462/12 г. на I го.

² т.8 от ТР № 1/ 09.12.2013 г. по т.д.№ 1/13 г. на ОСГТК

може да е инкорпорирано в самата касационна жалба, но следва да е достатъчно отграничено от останалото ѝ съдържание. В случай, че същото е оформено като приложение към жалбата, трябва да е приподписано от адвокат или юрисконсулт, освен ако жалбоподателят или неговият представител има юридическа правоспособност, което следва да е надлежно удостоверено- с удостоверение за юридическа правоспособност. Въззивният съд е длъжен да следи единствено за наличието на такова изложение, но не и за годността на посоченото основание за допускане на касационно обжалване.

2.2. Когато се иска допускане до касационно обжалване на основание чл.280, ал.1, т.1 ГПК- поради противоречие с тълкувателно решение на ВКС или ВС или постановление на пленума на ВС, не е необходимо същите да бъдат приложени към касационната жалба, а е достатъчно посочване на техния номер и година на постановяване.

2.3. Основанията за допускане на касационното обжалване са различни от касационните основания- нищожност, недопустимост или неправилност поради нарушаване на материалния закон, съществено нарушаване на съдопроизводствените правила и необоснованост. Липсата както на едните, така и на другите е основание въззивният съд да процедира по реда на чл.285, ал.1 ГПК.

2.4. Касационната жалба е редовна и в случай, че в нея е посочен не адрес на самия жалбоподател, а на неговия представител или съдебен адресат /чл.38 и чл.39 ГПК/.

2.5. Не е нужно индивидуализиране на обжалваното въззивно решение, ако същото е единствено по делото.

2.6. Когато касационната жалба е подадена или приподписана от адвокат, следва да се проверява представителната му власт- необходимо е да има пълномощно за всички инстанции, респ. само за касационното производство или само за приподписването.

2.7. Към касационната жалба трябва да са приложени толкова преписи от нея и от приложенията ѝ, колкото са насрещните страни. Преписи от жалбата се връчват на всички страни, които не са другари на жалбоподателя- насрещната главна страна, нейните помагачи, главно встъпило лице, прокурора. Не са насрещни страни другарите на жалбоподателя и неговите помагачи ³.

2.8. Към касационната жалба трябва да е приложен документ за внесена такса по сметката на ВКС за държавните такси /БНБ ЦУ - BIC:BNBGBGSD, IBAN:BG 78 BNBG 9661 3100 1781 01/, в размер на 30 лв. /чл.18, ал.2, т.1 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК/. Във вносният документ следва да е посочено основанията за плащане на таксата- по начин, който да не позволява един и същ документ да послужи по повече от едно дело. Такава такса не се дължи от:

- касаторите- ищци, посочени в чл.83, ал.1 ГПК.

- касаторите, освободени от заплащане на такси- изобщо в производството или само за касационното производство. Компетентен да се произнесе по молба за

³ т.2 от ТР № 1 от 04.01.2001 г. по гр.д.№ 1/2000 г. на ОСГК

освобождаване от такси и разноски в касационното производство е въззивният съд, ако молбата е подадена пред него преди изпращане на делото на ВКС⁴.

- в случаите, когато това е предвидено в специален закон /например искиове по Закона за защита от дискриминация, Закона за защита от домашно насилие, Закона за държавния служител, Закон за Министерството на вътрешните работи, Закон за отбраната и въоръжените сили/.

- при подаване на касационна жалба от особеният представител на ответника по чл. 47, ал. 6 ГПК⁵.

- при подаване на касационна жалба от особеният представител на страна, чийто адрес е неизвестен /чл.29, ал.1 и чл.48 ГПК/- чл.83, ал.1, т.5 ГПК.

- държавата и държавните учреждения- по искиове за публични държавни вземания и права върху вещи- публична държавна собственост.

- общините- по искиове за публични общински вземания и права върху вещи- публична общинска собственост.

- Българският червен кръст.

2.9. Таксата от 30 лв. за разглеждане на искането за допускане на касационното обжалване се дължи на общо основание и от касаторите- ищци по ЗОДОВ.

2.10. Таксата от 30 лв. за разглеждане на искането за допускане на касационното обжалване се дължи по всяка подадена касационна жалба от всеки от другарите. В случай, че касационната жалба е подадена общо от двама или повече необходими другари, дължимата е една такса от 30 лв. Обикновените другари, вкл. когато са подали обща касационна жалба, дължат отделни такси.

2.11. При постъпване на отговор на касационната жалба, следва да се проверява неговата редовност от външна /формална страна/- наличие на подпис, на пълномощно /когато отговорът е подаден от пълномощник/, приподписване от адвокат или юрисконсулт, освен ако ответникът по касационната жалба или неговият представител е правоспособен юрист, което подлежи на удостоверяване- с удостоверение за юридическа правоспособност. Ако някое от тези изисквания не е спазено, на страната се изпраща съобщение за поправяне на нередовността по реда на чл.101 ГПК, като при неизпълнение на указанията в срок се счита, че отговор не е подаван.

2.12. Ако в срока за отговор по чл.287, ал.1 ГПК постъпи насрещна касационна жалба, същата се администрира по общия ред, вкл. относно дължимата държавна такса от 30 лв. по искането за допускане на касационно обжалване, като срокът за отговор не е 1 месец, а 2 седмици /чл.287, ал.3 ГПК/. Следва да се съобразява, че насрещна жалба може да е налице само след преклудирание на възможността за подаване на първоначална касационна жалба в срока по чл.283 ГПК. В противен случай жалбата се администрира по общия ред.

2.13. Делото се изпраща на ВКС след изтичане на срока за отговор по отношение на всички насрещни за касационния жалбоподател страни, вкл. при вече подадени отговори предвид възможността отговорът да бъде допълнен до изтичане на сроковете по чл.287, ал.1 и ал.3 ГПК.

⁴ Т.12 от ТР № 6 от 06.11.2013 г. по т.д.№ 6/12 г. на ОСГТК

⁵ Т.7 от ТР № 6 от 06.11.2013 г. по т.д.№ 6/12 г. на ОСГТК

2.14. Въззивният съд е длъжен да върне касационната жалба на жалбоподателя, когато същата е подадена след изтичането на срока за обжалване, когато не се отстранят в срок допуснатите нередовности и когато въззивното решение не подлежи на касационно обжалване по чл.280, ал.2 ГПК.

2.15. Когато по делото постъпи молба за спиране изпълнението на въззивното решение по чл.282 ГПК, делото /респ. копия от книжата, относими към искането за спиране- въззивно решение, съобщения до страните за решението, касационна жалба, документ за платена държавна такса по чл.18, ал.2, т.1 от Тарифата за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК, както и удостоверение за данъчна оценка към датата на предявяване на иска- в случаите на чл.69, ал.1, т.2 и 4 ГПК/ се изпраща незабавно на ВКС за произнасяне по молбата, като в съпроводителното писмо изрично се посочи, че делото се изпраща по молба за спиране, след което следва да се върне за администриране на постъпилата касационната жалба /в случай, че на ВКС е изпратено делото в оригинал/.

В случай, че касационната жалба вече е администрирана, в съпроводителното писмо се посочва, че делото се изпраща по касационна жалба и по молба за спиране изпълнението на въззивното решение.

При постъпване на молба за спиране изпълнението на въззивното решение същата заедно с делото се изпраща незабавно на ВКС.

По молбата за спиране не се дължи държавна такса.

ЧАСТНИ ПРОИЗВОДСТВА

1. При администриране на адресирана до ВКС частна жалба следва да се съобразява, дали същата е срещу въззивно определение /чл.274, ал.3 ГПК/ или срещу определение, постановено за първи път от въззивен съд /чл.274, ал.2 ГПК/. В случай, че обжалването е по реда на чл.274, ал.3 ГПК, следва да е налице изложение на основанията за допускане на касационно обжалване /в самата частна жалба или приложение към нея/, като частната жалба и изложението следва да са приподписани от адвокат или юрисконсулт, освен ако страната или нейният представител е правоспособен юрист, което подлежи на удостоверяване- с удостоверение за юридическа правоспособност.
2. При преценка относно наличието на подлежащо на обжалване пред ВКС определение следва да се имат предвид:
  - т.5 и т.6 от ТР № 1/ 17.07.2001 г. по гр.д.№ 1/2001 г. на ОСГК /като се съобрази, че при действието на ГПК от 2008 г. определенията на въззивния съд за прекратяване на въззивното производство и за връщане на въззивната жалба подлежат не на касационно обжалване, а на обжалване по реда на чл.274, ал.2 ГПК/.
  - ТР № 1/ 21.07.2010 г. по т.д.№ 1/2010 г. на ОСГТК /при съобразяване на актуалната редакция на чл.396, ал.2 ГПК/.
  - т.9 от ТР № 1/ 09.12.2013 г. по т.д.№ 1/2013 г. на ОСГТК.
  - разпоредбата на чл.274, ал.4 ГПК- но не и в случаите, при които

основанието за прекратяване на производството е неизпълнение на указания за отстраняване нередовност на исковата молба, свързана с посочване цена на иска, респ. на данните, въз основа на които се определя цената на иска.

- Задължителната практика на ВКС по въпроса кои въззивни определения дават разрешение по същество на други производства по смисъла на чл.274, ал.3, т.2 ГПК- определението за разноски⁶; определение, с което се отказва освобождаване от такси и разноски⁷, определение по молба за издаване на дубликат от изпълнителен лист по чл.409 ГПК⁸.

3. Правилото е, че поначало определенията, чиято обжалваемост е изрично предвидена в закона, подлежат на двуинстанционно разглеждане, като по изключение чл.274, ал.3, т.2 ГПК предвижда триинстанционно разглеждане на някои материалноправни въпроси, свързани с предмета на съдебното производство⁹.

4. За всяка частна жалба, независимо дали е по реда на чл.274, ал.2 или чл.274, ал.3 ГПК, се дължи проста държавна такса в размер на 15 лв. /чл.19 от Тарифа № 1 за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК/, която следва да е внесена по сметката на ВКС за държавни такси- **БНБ ЦУ - BIC:BNBGBGSD, IBAN:BG 78 BNBG 9661 3100 1781 01.**

5. Държавна такса на общо основание се дължи и за подадените частни жалби от ищците по ЗОДОВ.

6. За частните жалби по чл.274, ал.3 ГПК намират съответно приложение дадените по-горе указания досежно администрирането на касационните жалби.

ПРОИЗВОДСТВО ПО ОТМЯНА НА ВЛЕЗЛИ В СИЛА СЪДЕБНИ РЕШЕНИЯ

1. Молбата за отмяна на влязло в сила съдебно решение се подава чрез първоинстанционния съд и трябва да отговаря на изискванията на чл.260 и чл.261 ГПК за въззивна жалба, както и да съдържа точно и мотивирано изложение на основанията за отмяна, посочени в чл.303, ал.1 и чл.304 ГПК. Преценката, дали наведените в молбата твърдения покриват фактическия състав на уредените в закона основания за отмяна, се извършва от ВКС.

2. Съгласно чл. 112, б. „к” ЗС молбата за отмяна следва да бъде вписана, когато се иска отмяна на влязло в сила решение, подлежащо на вписване. Неизпълнението на указанията за вписване на молбата представлява основание за нейното връщане по реда на чл.306, ал.2 ГПК¹⁰.

3. По молбата за отмяна се дължи държавна такса, която следва да е внесена по

⁶ ТР № 1/ 21.07.2010 г. по т.д.№ 1/2010 г. на ОСГТК

⁷ Опр.№ 3 от 03.01.2012 г. по ч.гр.д.№ 556/11 г. на II г.о.

⁸ Т.6 от ТР № 1 от 17.07.2001 г. по гр.д.№ 1/2001 г. на ОСГТК

⁹ Опр.№ 120 от 27.01.2010 г. по ч.т.д.№ 730/09 г. на I т.о., както и т.6 от ТР № 1 от 17.07.2001 г. по гр.д.№ 1/2001 г. на ОСГТК

¹⁰ ар.г. от ТР № 3 от 19.07.2010 г. по т.д.№ 3/09 г. на ОСГТК

сметката на ВКС за държавни такси- **БНБ ЦУ - BIC:BNBGBGSD, IBAN:BG 78 BNBG 9661 3100 1781 01**, в размер на половината от таксата, дължима за първоинстанционното производство, върху обжалваемия интерес /чл.18, ал.1 от Тарифа № 1 за държавните такси, които се събират от съдилищата по ГПК/, с изключение на случаите, при които молителят е освободен от заплащане на такса. Освобождаването следва да е за това производство /а не за производството, по което е постановено влязлото в сила решение/ и се постановява от първоинстанционния съд, чрез който се подава молбата за отмяна.

4. Когато молбата за отмяна е подадена от пълномощник, следва да е налице изрично пълномощно за това производство, независимо от наличие на такова за приключилото с влязло в сила решение производство /освен ако в пълномощното изрично е посочено, че се отнася и за последващи извънинстанционни производства/.

5. Препис от молбата за отмяна се връчва на противната страна на адреса, на който е било извършено последното редовно връчване по приключилото дело, а не на адреса на пълномощника ѝ по това дело /освен ако в пълномощното на последния изрично е посочено, че се отнася и за последващи извънинстанционни производства/.

6. В случай, че молителят е подал молба за спиране изпълнението на влязлото в сила съдебно решение, молбата заедно с делото в оригинал незабавно се изпраща на ВКС като в съпроводителното писмо изрично се посочи, че делото се изпраща по молба за спиране, след което следва да се върне за администриране на молбата за отмяна.

В случай, че молбата за отмяна вече е администрирана, в съпроводителното писмо се посочва, че делото се изпраща по молба за отмяна и по молба за спиране изпълнението на влязлото в сила решение.

При постъпване на молба за спиране изпълнението на влязлото в сила решение, същата заедно с делото незабавно се изпраща на ВКС.

По молбата за спиране не се дължи държавна такса.

Съдия ЛОЗАН ПАНОВ

**ПРЕДСЕДАТЕЛ НА ВЪРХОВНИЯ
КАСАЦИОНЕН СЪД НА РЕПУБЛИКА БЪЛГАРИЯ**